

**ŽMOGAUS STUDIJŲ CENTRAS
HUMAN STUDY CENTER**

**GRĮŽTAMOJO RYŠIO TYRIMO DĖL
NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO TEIKĖJŲ
VEIKLOS KOKYBĖS IŠORINIŲ VERTINIMŲ
ATASKAITA**

Parengė UAB „Žmogaus studijų centras“:

Dr. Gintaras Chomentauskas

Dr. Tomas Butvilas

Dr. Edita Dereškevičiūtė

2018-06-19
Vilnius

TURINYS

SĄVOKOS IR TRUMPINIAI	3
1. Neformalusis vaikų švietimas: tyrimo kontekstas	4
1.1. Neformaliojo vaikų švietimo svarba ir probleminės sritys	4
2. <i>Focus grupių</i> tyrimo metodikos aprašymas ir loginė seka	7
2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga	7
2.2. Tyrimo metodikos pagrindimas	7
2.3. <i>Focus grupių</i> dalyviai ir duomenų kodavimas	8
2.4. Tyrimo ribotumai	9
3. Grįžtamojo ryšio tyrimo rezultatai	10
3.1. Neformaliojo vaikų švietimo bendras vertinimas: dalyvių požiūris	10
3.2. NVŠ teikėjų įsivertinimo proceso apibendrinimas	12
3.3. NVŠ veiklos kokybės išorinių vertintojų darbo analizė	13
3.4. Sulauktas atgalinis ryšys: tyrimo dalyvių patirtys	15
IŠVADOS	19
REKOMENDACIJOS	21
PRIEDAS	22

SĄVOKOS IR TRUMPINIAI

- **FOCUS GRUPĖ** – organizuotas mažos žmonių grupės pokalbis, diskusija (Žukauskienė¹, 2015).
- **METODIKA** – neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinė metodika (*Dėl Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinės metodikos patvirtinimo*. TAR, 2018-03-05).
- **MOKINIAI** – vaikai ir jaunimas iki 19 metų, besimokantys pagal bendrojo ugdymo programas. Mokinys – asmuo, kuris mokosi (*LR Švietimo įstatymas*, 2011, Žin., 2011-03-31, Nr. 38-1804).
- **NEFORMALIOJO MOKINIŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGOS** – neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklos.
- **NEFORMALUSIS MOKINIŲ ŠVIETIMAS / UGDYMAS** – neformalusis vaikų švietimas (ir formalųjų švietimą papildantis ugdymas), skirtas mokiniams (*LR Švietimo įstatymas*, 2011, Žin., 2011-03-31, Nr. 38-1804; *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija*, 2012 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. V- 554 redakcija).
- **NVŠ** – neformalusis vaikų švietimas.
- **ŠMM** – Švietimo ir mokslo ministerija².
- **UGDYMO APLINKA** – neformaliojo vaikų švietimo įstaigos vidaus ir išorės sąlygų bei priemonių visuma, jų atitikimas higienos normoms, mokyklos pastatų ir teritorijos saugumas, estetika.
- **UŽSAKOVAS arba NMVA** – Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra
- **VAIKAS** – žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip (Žin., 1996, Nr. 33-807).

¹ Žukauskienė, R. (2015). *Psichologinių tyrimų metodologija: metodinė medžiaga*. MRU: Vilnius.

² www.smm.lt

1. NEFORMALUSIS VAIKŲ ŠVIETIMAS: TYRIMO KONTEKSTAS

1.1. Neformaliojo vaikų švietimo svarba ir probleminės sritys

Neformalusis vaikų švietimas – itin reikšminga bendros švietimo sistemos dalis, padedanti jaunam žmogui nuolat tobulinti savo gebėjimus, įgyti kompetencijų, tapti kūrybinga ir sąmoninga asmenybe, sugebančia atsakingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame šalies gyvenime. Be to, tai efektyvi vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos priemonė, padedanti spręsti jų užimtumo ir ugdymosi po pamokų problemas (*Valstybės audito ataskaita*³, 2015). Tai aktualu ir socialinės atskirties rizikos grupėms, kurioms reikalinga papildoma socializacija, nes įtraukia vaikus ir jaunimą į visuomeninius procesus.

Kitaip tariant, neformaliojo vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Neformaliojo vaikų švietimo programos vykdo muzikos, dailės, meno, sporto, kitos mokyklos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai. Neformaliai mokantis asmens įgyta kompetencija gali būti pripažįstama kaip formaliojo švietimo programos ar kvalifikacijos dalis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka arba aukštųjų mokyklų nusistatyta tvarka⁴. Todėl vaikų muzikos, dailės, meno, sporto ar kitoje mokykloje išeita ilgalaikio meninio ugdymo programa gali būti pripažįstama kaip profesinio mokymo modulis.

Kaip nurodoma Valstybinio audito ataskaitoje⁵ (2015), neformalusis mokinių švietimas daro didelę įtaką formuojant vaikų ir jaunimo pasaulėžiūrą ir gali sukurti palankias sąlygas ugdant sąmoningą, pilietišką ir kūrybingą jauną žmogų, gebantį sėkmingai integruotis į šiuolaikinę socialinę ekonominę aplinką. Tinkamai organizuojamas neformalusis mokinių švietimas leidžia siekti strategijos „Europe 2020“⁶ ir „Europe 2030“⁷ tikslų: *mažinti mokyklos nebaigiančių moksleivių skaičių, gerinti švietimo sistemos rezultatus, sudaryti geresnes sąlygas*

³ *Kaip organizuojamas neformalusis mokinių švietimas*. (2015). Valstybės audito ataskaita. 2015 m. vasario 4 d. Nr. VA-P-50-3-1. Interaktyvus: www.vkontrolė.lt

⁴ *Neformalusis vaikų švietimas*. Interaktyvus: <http://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/svietimas-neformalusis>

⁵ Ten pat.

⁶ *Europe 2020 strategy*. Interaktyvus: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

⁷ *Project EUROPE 2030: Challenges and Opportunities*. Interaktyvus: <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/project-europe-2030-challenges-opportunities/>

jaunimui patekti į darbo rinką. Švietimo dalyviai, tyrėjai ir vertintojai kaip pagrindines neformaliojo švietimo problemas Lietuvoje įvardija nepakankamai veiksmingą jo organizavimą, prieinamumą ir finansavimą. Aktualūs yra neformaliojo vaikų švietimo kokybės užtikrinimo, neformaliojo vaikų švietimo programų pasiūlos ir paklausos neatitikimo klausimai.

Siekiant tobulinti neformaliojo švietimo sistemą, sukurti naują finansavimo modelį ir skatinti šio švietimo plėtrą, 2012 m. buvo atnaujinta „Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija“⁸, skirta gerinti neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą šalyje. Atitinkamai – 2013 m. – patvirtintas ir „Neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo veiksmų planas“⁹.

Kalbant apie neformaliojo vaikų švietimo teikėjų paslaugų kokybės užtikrinimą, audito išvadose¹⁰ buvo konstatuota, kad nepakankamai užtikrinama neformaliojo mokinių švietimo kokybė dėl šių priežasčių:

- *„neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų išorinio veiklos vertinimo tvarkas parengė ir patvirtino 42 proc. savivaldybių, tačiau išorinio veiklos vertinimas nebuvo atliekamas, todėl neužtikrinama neformaliojo mokinių švietimo kokybės priežiūra;*
- *ilgalaikės neformaliojo mokinių švietimo programos savivaldybėse rengiamos vadovaujantis bendrųjų neformaliojo švietimo programų kriterijų aprašu, kuriame nėra pateiktų konkrečių reikalavimų šių programų turiniui, mokymo metodams ir priemonėms, arba savivaldybės reikalavimus šioms programoms patvirtina savo nuožiūra, todėl šalyje nesukuriamos sąlygos mokiniams gauti panašios kokybės paslaugas;*
- *48 proc. savivaldybių neužtikrinama tinkama neformaliojo mokinių švietimo įstaigų materialinė bazė ir ugdymo aplinka, o 83 proc. savivaldybių nepakanka įrangos ar priemonių kokybiškai organizuoti ugdymo procesą, todėl neformaliojo švietimo veiklos yra nepatrauklios mokiniams ir neskatina jose dalyvauti” (Valstybės audito ataskaita, 2015, p. 5).*

Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. V-215 patvirtinta Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės

⁸ *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija.* (2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. V- 554 redakcija. Interaktyvus: <http://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/svietimas-neformalusis>

⁹ *Dėl neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo veiksmų plano 2014–2016 m. patvirtinimo.* (2013). Interaktyvus: http://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/596_de05645d043532a106b1ed58c45df9bd.pdf

¹⁰ Ten pat.

užtikrinimo eksperimentine metodika¹¹ šešiose šalies savivaldybėse (t. y. *Prienų r., Plungės r., Ukmergės r., Utenos r., Tauragės r., Visagino*), 2018 m. balandžio–gegužės mėnesiais vyko neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų bei kitų neformaliojo vaikų švietimo teikėjų veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinės metodikos (toliau tekste – *Metodika*) paskirtis – padėti neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms ir neformaliojo vaikų švietimo teikėjams (toliau tekste – *NVŠ teikėjai*), savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms (dalyvių susirinkimams) užtikrinti neformaliojo vaikų švietimo programų (toliau tekste – *NVŠ programų*) kokybę, kurti ir plėtoti NVŠ programų kokybės kultūrą, didinant jų įvairovę ir dalyvaujančių vaikų skaičių¹². Metodika reglamentuoja šių NVŠ kokybės užtikrinimo elementų taikymą: NVŠ stebėseną, veiklos įsivertinimą ir išorinį vertinimą.

¹¹ Dėl Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinės metodikos patvirtinimo. TAR, 2018-03-05, Nr. 3522. Interaktyvus: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fc44f8d220b811e88a05839ea3846d8e?jfwid=q8i88lp51>

¹² Ten pat.

2. FOCUS GRUPIŲ TYRIMO METODIKOS APRAŠYMAS IR LOGINĖ SEKA

2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga

Grįžtamojo ryšio tyrimas – *Focus grupės* – buvo atliktas 2018 m. gegužės-birželio mėn. šešiose savivaldybėse (*Prienų r., Plungės r., Ukmergės r., Utenos r., Tauragės r.* ir *Visagino*) – po įvykusio neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų bei kitų neformaliojo vaikų švietimo teikėjų veiklos kokybės išorinio ekspertų vertinimo pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 5 d. įsakymu patvirtintą Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinę metodiką¹³.

Tyrimas vykdytas Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) užsakymu (*Dėl grįžtamojo ryšio tyrimo* – žr. priedas 1), siekiant išsiaiškinti eksperimentinėse savivaldybėse praėjusio NVŠ teikėjų išorinio ekspertų vertinimo proceso ypatumus.

Prieš vykstant į pokalbius, buvo iš anksto suderintas tinkamas susitikimų laikas ir vieta. Atsižvelgiant į tyrimo dalyvių poreikius, minėtose savivaldybėse buvo organizuotos 6 *trumpos*¹⁴ (angl. *brief*) Focus grupės, kurių trukmė – nuo 45 iki 70 min. Gavus sutikimą, pokalbiai buvo įrašomi į diktofoną moderatoriui papildomai užsirašant pastebėjimus atskirame lape (*memoose*).

2.2. Tyrimo metodikos pagrindimas

Grįžtamojo ryšio tyrimui įgyvendinti buvo pasirinkta *kokybinė tyrimo strategija* taikant *Focus grupių* metodą. Būtent pastarasis būdas, palaikant moderatoriui, leido atsiskleisti grupės

¹³ Dėl Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo eksperimentinės metodikos patvirtinimo. TAR, 2018-03-05, Nr. 3522. Interaktyvus: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fc44f8d220b811e88a05839ea3846d8e?jfwid=q8i88lp51>

¹⁴ *Trumpos* (brief) Focus grupės trukmė – iki 60 min. *Išplėstinės* (extended) – iki 4 h.

dalyvių tam tikriems įsitikinimams, požiūriams, preferencijoms, asociacijoms ir kt. Kaip nurodoma metodologinėje literatūroje¹⁵, Focus grupės padeda giliau pažvelgti į tyrimo dalyvių mąstymo struktūras, sąmonės srautus, išsiaiškinti užslėptus poreikius. Focus grupes taikyti rekomenduoja daugiausiai dėl galimybės praplėsti žinias pasitelkiant dalyvių / ekspertų nuomones ir įžvalgas apie tiriamąjį reiškinį. Kadangi apklausama asmenų grupė, dėka grupėje veikiančios sinergijos ir kūrybiškumo efekto, gaunama daugiau informacijos nei galima būtų surinkti iš pavienių asmenų, pvz., *face-to-face* interviu ar giluminio interviu metu (Krueger, Casey, 2000 – pagal Lange, 2002¹⁶). Pažymėtina ir tai, kad Focus grupių duomenims nėra taikomi kiekybiniai parametrai, t. y. nekeliami reprezentatyvumo reikalavimai, nevertinama statistinė paklaida – svarbiausia turinio gilumas, išsamumas ir interpretacija, o ne statistinė analizė¹⁷.

Tyrimo klausimai (žr. priedas 2) buvo parengti remiantis ekspertų išorinio vertinimo metu naudotais NVŠ paslaugų kokybės matavimo indikatoriais ir buvo iš anksto suderinti su Užsakovu. Iš viso pateikti 9 klausimai su patikslinamaisiais teiginiais ar papildymais.

Gauti tyrimo duomenys buvo analizuojami *content*¹⁸ analizės būdu – išskiriant reikšmines kategorijas ir jas patvirtinančius informantų teiginius.

2.3. Focus grupių dalyviai ir duomenų kodavimas

Kaip minėta, Focus grupių tyrimas dėl LR ŠMM 2018 m. balandžio-gegužės mėn. vykdytų neformaliojo vaikų švietimo teikėjų kokybės išorinių vertinimų buvo organizuotas 6 eksperimentinėse savivaldybėse – Tauragėje, Prienuose, Plungėje, Ukmergėje, Utenoje ir Visagine. Focus grupių metu, atsižvelgiant į gaunamos informacijos apie tiriamą reiškinį / procesą prisotinamumo kriterijų, dalyvių kiekis buvo priimtinas ir pakankamas.

Analizuojant kokybinius šio tyrimo duomenis ir laikantis tyrimo etikos vieno iš pagrindinių principų – *konfidencialumo*, – informantų pasisakymų ištraukos šios ataskaitos tekste yra koduojamos atitinkamai:

¹⁵ Denzin, N. (2009). *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. New York: Aldine Transaction.

¹⁶ Lange, J. K. (2002). Review: Richard A. Krueger & Mary Anne Casey (2000). *Focus Groups. A Practical Guide for Applied Research* (3rd Edition) [10 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 3(4), Art. 28, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0204280>

¹⁷ Daugiau apie tai: <http://www.spinter.lt/site/lt/vidinis/vidmenu/focus-grupes>

¹⁸ Tai socialinės informacijos turinio kiekybinė analizė, leidžianti, objektyviai ir sistemiskai išnagrinėjus teksto ypatybes, daryti patikimas išvadas (Morkevičius ir kt.).

- Tauragės NVŠ teikėjai tekste nurodomi TI (pvz., TI.1 – Tauragės informantas 1 ir pan.).
- Prienų NVŠ teikėjai – PRI (pvz., PRI.3 – Prienų informantas 3 ir pan.).
- Plungės NVŠ teikėjai – PLI (pvz., PLI.2 – Plungės informantas 3 ir pan.).
- Ukmergės NVŠ teikėjai – UKI (pvz., UKI.8 – Ukmergės informantas 8 ir pan.).
- Utenos NVŠ teikėjai – UTI (pvz., UTI.2 – Utenos informantas 2 ir pan.).
- Visagino NVŠ teikėjai – VI (pvz., VI.1 – Visagino informantas 1 ir pan.).

2.4. Tyrimo ribotumai

Atliktas kokybinis tyrimas turėjo keletą ribotumų, kurie galėjo turėti įtakos tyrimo rezultatams.

Pirmiausiai – *laikas* – grįžtamojo ryšio Focus grupių tyrimas buvo atliekamas tuo metu, kai daugelis NVŠ veiklų jau baigėsi ir ne visi išoriniame vertinime dalyvavę teikėjai galėjo atvykti į diskusiją, todėl užtikrinti bent minimalų Focus grupės dalyvių skaičių – 6 – kai kuriose savivaldybėse fiziškai nepavyko.

Antra – *savanoriško dalyvavimo tyrime* principo laikymasis – nors NVŠ teikėjai ir buvo savivaldybės specialistų centralizuotai kviečiami dalyvauti Focus grupėje – dalyvauti galėję atvyko taip pat ne visi. Tai iš dalies apsunkino dalyvaujančiųjų proporcijos skirtingose savivaldybėse išlaikymą.

Trečia – pasirinkta kokybinė prieiga pasižymi ir tuo, kad nėra užtikrinamas kiekybiniuose tyrimuose būdingas *reprezentatyvumas, validumas bei objektyvumas* (šiuo atveju nėra eliminuojamas tyrėjo vaidmuo), tačiau tai iš kitos pusės traktuotina kaip stipriosios šio tyrimo pusės, leidžiančios tirti reiškinį kiek įmanoma giliau ir visapusiškiau, skiriant pakankamai asmeninio dėmesio kiekvienam tyrimo dalyviui.

3. GRĮŽTAMOJO RYŠIO TYRIMO REZULTATAI

Grįžtamojo ryšio duomenys interpretuojami ir aprašomi pateiktų informantams klausimų eiliškumo tvarka ir atliepiant pagrindinius vykdytų neformaliojo vaikų švietimo teikėjų kokybės išorinių vertinimų indikatorius bei pačios vertinimo eigos metodologiją – vertintojų darbą, etiką, profesionalumą, pačių NVŠ paslaugų teikėjų pasirengimą ir pan.

3.1. Neformaliojo vaikų švietimo bendras vertinimas: dalyvių požiūris

Kalbant apie NVŠ bendrai, išryškėjo pozicija, jog neformalusis vaikų švietimas šiuo metu yra daugiau matomas kaip lygiavertis ugdymosi procesas, reikšmingai papildantis formaliojo švietimo programas – „*NVŠ yra svarbi Lietuvos švietimo sistemos dalis, vykdanči ypač svarbių mokinių popamokinį užimtumą suteikiančią pasirinktos srities kompetencijas*“ (PRI.6); „*Pagaliau mus mato kaip lygiaverčius partnerius <...>*“ (TI.11, TI.2, TI.4, PLI.3). Be to, tyrimo dalyviai palankiai vertino ir savo pačių indėlį teikiant NVŠ paslaugas – „*Ruošimasis, t. y. įsivertinimo formos pildymas, leidžia į ugdymo procesą pažvelgti iš šalies <...>*“ (PRI.4, TI.2, TI.7).

Nors vertinimas kone visais atvejais dominuoja palankus, tačiau buvo pastebėta ir tai, kad neretai sunkumų kyla pavieniams NVŠ teikėjams-asmenims, pvz., „*Palankiai dėl veiklos kokybės pagerinimo (nauda pačiam NVŠ teikėjui). Trūkumas – tie patys rodikliai ir pavieniams NVŠ teikėjams ir organizacijai (kai kurie dalykai pavieniams teikėjams neįgyvendinami). Nemažai laiko atimantis įsivertinimo procesas pavieniams NVŠ teikėjams už kurį nefinansuojama (darbas savaitgaliais...).* Reikia turėti supratimo kaip tinkamai įsivertinti – ne kiekvienas tai sugeba“ (PRI.1). Taip pat pabrėžiamas ir finansavimo stygius – „*Vertinu patenkinamai. Privalumai – ugdytiniai laisvai renkasi siūlomas sporto šakas. Sporto šakos yra prieinamos ugdytiniams pagal amžių, lytį nepriklausomai nuo jų socialinės padėties. Trūkumai – finansavimas, specialistų atlyginimai labai žemi, todėl jauni specialistai ieško labiau apmokomo darbo*“ (VI.2, TI.4, PLI.1); „*NVŠ idėja yra sveikintina ir gera. Jos realus įgyvendinimas kiek streikuoja. Mūsų nuomone, 10 mėnesių finansavimas užtikrintų sklandesnį darbą*“ (UTI.6, UKI.9, TI.2).

Vadinasi, pagrindinė stiprybė – NVŠ lygiuojasi išvien su formaliojo ugdymo programomis, o iššūkiais išlieka finansavimo klausimas ir vaikų sudominimas siūlomomis NVŠ programomis – „<...> pedagogų gebėjimas organizuoti veiklas taip, kad jos būtų patraukios šiuolaikinei jaunajai kartai“ (UTI.4, TI.6, PRI.2), „specialistų trūkumas“ (VI.5), o taip pat siūloma didinti ir pedagogų valandų skaičių bei kelti jų kvalifikaciją – „Mokytojų kvalifikacijos (pedagoginė kvalifikacija) tobulinimas“ (VI.3, TI.1).

Analizuojant NVŠ veiklos kokybės rodiklių bei jų pasiekimo ugdymo įstaigose įgyvendinimą, kone visi Focus grupių dalyviai nurodė, kad šie rodikliai yra adekvatūs ir pasiekiami – „Visus veiklos kokybės rodiklius realiai įstaigose galima įgyvendinti“ (UTI.2). Pažymimas ir didesnio finansavimo bei darbuotojų motyvavimo aspektas, pvz., „Viskas priklauso nuo finansavimo ir darbuotojų motyvavimo <...>“ (VI.3, PRI.1); sporto mokyklų atstovai nurodė, kad ne visus rodiklius reikėtų perkelti NVŠ sričiai – „Aprašėme visus rodiklius, nors kai kurie rodikliai mums neaktualūs (pvz. 5.2.; 9.2.)“ (UTI.4, TI.2, PLI.3); „Ne visi rodikliai vienodai tinka FŠPU ir NŠ programų vertinimui“ (UTI.3); kitoje vietoje taip pat atkreipiamas dėmesys į NVŠ skirtumus ir kad ne viskas turėtų būti perkelta iš formaliųjų programų vertinimo: „Pats vertinimas labai formalizuotas, mažai kuo skiriasi nuo formalaus vertinimo. Visgi čia vertinamas neformalus švietimas, kur visai kiti reikalavimai (Ugdymo programos, strateginis planas, veiklos planas ir pan.). Todėl kai kuriuos dalykus (... tėvų informavimas, vertinimo sistemos turėjimas ir pan.) sunku pamatuoti bei pasakyti, kas bus kitaip jei bus taip. Gali atrodyti, jog neformalų švietimą, kuris turi būti visoks, bandoma įstatyti į rėmus, pagal kuriuos galima vertinti. Kažin ar tai gerai? Ar tai neatbaidys nuo šios veiklos kitaip mėstančius teikėjus, ypač pavienius? Šis vertinimas ypatingai tinka švietimo įstaigoms ar organizacijoms, turinčioms savo struktūrą, papildomą finansavimą iš savivaldybės ar tėvų lėšomis“ (PRI.4).

Taip pat nurodoma, kad iš dalies trūko ir aiškumo, pvz., „Neaišku, nėra aprašyta, kada vieną ar kitą rodiklį vertinti „aukštas“, kada „vidutinis“, kada „žemas“ (UTI.5).

Šioje vietoje, kaip stiprybė, gali būti išskiriama tai, kad NVŠ veiklos kokybės rodiklių bei jų pasiekimo ugdymo įstaigose įgyvendinimas matomas kaip objektyvus, informatyvus ir pasiekiamas. Silpnoji pusė – nurodoma, kad ne visi rodikliai turėtų būti vienodi – tokie pat kaip ir formaliajame ugdymesi.

3.2. NVŠ teikėjų įsivertinimo proceso apibendrinimas

Vertinant pačių teikėjų savo vykdomų veiklų įsivertinimą, pastebimas ganėtinai konstruktyvus požiūris į šį procesą, kuris iš vienos pusės ir motyvuoja, o iš kitos pusės – leidžia pažvelgti į savo darbus kiek iš šalies ir apibendrinti sukauptą pedagoginę patirtį bei turimą įdirbį – „*Padėjo reziumuoti savo veiklas, galimybės tobulėti <...>*“ (TI.6, PLI.2, UKI.8, PRI.5); „*Matome įstaigos SSSG analizę šiam laikui tarpui*“ (VI.2). Laiko atžvilgiu – dalyviai užtruko įvairiai – nuo trijų dienų iki 1,5-3 mėnesių.

Kita vertus, buvo susidurta ir su tam tikrais sunkumais – nežinojimu kaip tiksliai reikėtų atlikti įsivertinimą (nors ir buvo organizuoti bendri mokymai ir susitikimai atskirose savivaldybėse) – „*Visiška nežinomybė, kaip turėtų atrodyti įsivertinimo forma. Gal visgi buvo galima pasiūlyti pavyzdį*“ (PRI.3, PLI.1); „*Trūko aiškumo, kiek atskirti JIA bendrą veiklą, nuo NVŠ veiklos Prienų rajone. Rodikliai buvo suprantami ir įsivertinimo ataskaitą buvo nesunku parašyti tik todėl, kad teikėjas yra mokyklų išorinio vertinimo vertintojas*“ (PRI.5). Be to, kaip vienas iš sunkumų – nurodyti žmogiškųjų išteklių stoka ir laiko trūkumas, nes ne visuomet užtekdavo pakankamai komandos dalyvių rengiant įsivertinimą, pvz., „*Apibendrinant ir sisteminant įsivertinimo duomenis reikėjo nemažai laiko skirti dėl žmogiškųjų išteklių stokos, trūko pagalbos, kad atlikti techninį darbą, tą atliko vienas žmogus (...įstaigos vadovas)*“ (PRI.3); „*Laiko trūkumas – daug rodiklių, kuriuos norėjosi išsamiai aprašyti*“ (UTI.2, TI.8, TI.11, PLI.1, PLI.3).

Šiame procese beveik visi tyrimo dalyviai nurodė, kad sulaukė pagalbos tiek iš savo kolegų, tiek ir iš savivaldybės specialistų, tiek ir iš ŠMM. Kitaip tariant, buvo jaučiamas nuolatinis palaikymas, ypač iš savo kolegų – „*Kadangi vertinai tik savo paties veiklą Prienų rajone, tai jokios pagalbos neprašiau ir negalėjau tikėtis. Įsivertinimas atliktas kartu su JIA vadove*“ (PRI.5); „*Mokytojai aktyviai dalyvavo įsivertinimo procese, įrodė, kad esame gera komanda*“ (PRI.2, TI.4, TI.12, PLI.2).

Taigi, iš esmės kalbant apie NVŠ teikėjų įsivertinimą, galima išskirti šiuos *privalumus* – komandos/kolegų sutelktumą, kolegialumą, įstaigos stipriųjų bei silpnųjų pusių identifikavimą ir jų pavertimą tolesnėmis prioritetinėmis kryptimis. Tuo tarpu *iššūkiai* matomi per laiko trūkumo, žmogiškųjų resursų stokos, nežinojimo kaip tiksliai turėtų būti atliekamas įsivertinimas prizmes.

„Manome, kad išorinis vertinimas leidžia pamatyti tas spragas, ir tas galimybes, kurias ne visada pastebime dėl tam tikrų priežasčių. Galima teigti, kad po tokio išorinio vertinimo, vyksta ir vidinis vertinimas, kas įtakoja tolimesnė įstaigos veiklą. Remiantis išorinio vertinimo išvadomis, planuojama tolimesnė įstaigos veikla, nukreipta veiklos trūkumams pašalinti bei esamoms galimybėms plėsti. Ir, mūsų manymu, vienas iš svarbiausių NVŠ įstaigų tikslų yra kokybiškas paslaugų teikimas, siekiant sėkmingos vaikų ir jaunuolių socializacijos <...>“ (VI.2).

3.3. NVŠ veiklos kokybės išorinių vertintojų darbo analizė

Dalyvaujant visose šešiose Focus grupių diskusijose, buvo jaučiamas itin palankus išorinių ekspertų darbo vertinimas. Kaip nurodė tyrimo dalyviai, visais atvejais jie jautėsi *„Lyg bendrautume su savo kolegomis“* (TI.9, TI.2, PRI.2, UKI.13, UKI.6, VI.7). Tai rodo, kad išoriniai kokybės vertintojai sugebėjo sukurti palankią atmosferą su pilotinių savivaldybių NVŠ paslaugų teikėjais ir buvo daugiau patariantys ir besidomintys vykdomomis veiklomis, o ne *„<...> baudėjai ar tie, kurie ieško priekabių lygioje vietoje“* (TI.2, TI.8, TI.12, PRI.1, UTI.6).

Tyrimo dalyvių nuostatos ir patirtys šiuo vertinamuoju aspektu iliustruojamos žemiau:

- **Kaip jautėtės išorinio vertinimo metu?**
„Jautėmės gerai. Buvome informuoti apie šį procesą ir priėmėme tai, kaip įstaigos veiklos dalį“; „Gerai ir ramiai, malonus ir dalykiškas bendravimas <...>“ (VI.2, VI.5, TI.2, TI.5, PRI.3, PRI.7, UTI.3, UTI.8).
- **Kaip apibūdintumėte patį vertinimo procesą – kaip daugiau padedantį Jums toliau sėkmingai dirbti, ar kaip daugiau į klaidų paieškas ir „baudimą“ orientuotą veiklą?**
„Tai daugiau padedantis, t. y. nukreipiantis procesas. Jis leido pamatyti kur mes einame ir ką darome, ką galime daryti geriau, o taip pat kaip tą reikėtų daryti“ (VI.2, UKI.6, UKI.12, PLI.7, PLI.9).
- **Ką būtų galima pasakyti apie išorinių vertintojų etikos laikymąsi?**
„Vertintojai buvo labai etiški“; „Vertintojos buvo malonios, buvo lengva su jomis bendrauti, gavome daug naudingų patarimų“ (visose grupėse – V, UK, UT, PR, PL, T).
- **Kokio atgalinio ryšio sulaukėte po vizito?**
„Sulaukėme išvadų ir pokalbio su vertintojais, kur bendravome ir galėjome reikšti savo nuomonę“ (VI.2, VI.7, TI.2, TI.9, PRI.1, PLI.2, UKI.7).
- **Koks, Jūsų manymu, turėtų ir galėtų būti tokio pobūdžio išorinis vertinimas?**
„Mums buvo priimtinas toks vertinimas, koks vyko“ (VI.2, TI.3, UKI.6); „Galėtų būti, kad ir toks, tik reikėtų pagalvoti, kad jis kuo mažiau trukdytų ugdymo procesui“ (PRI.6, PLI.3); „Teikiantis informaciją ir metodinę informaciją naudingą įstaigai“ (VI.2).

Akivaizdu, kad dalyviai viso vertinimo metu jautė nuolatinį išorinių ekspertų palaikymą, konstruktyvų jų atgalinį ryšį, kuris daugeliu atvejų buvo motyvuojantis, patariamąjį pobūdžio bei kolegialus. Ekspertai pasižymėjo profesionalumu, etinių principų laikymusi ir dalykiškumu – *„Komanda pasiruošusi, susipažinusi su įsivertinimo dokumentais ir į juos įsigilinusi“ (PRI.4); „Labai gerai. Tai buvo pirmas bandymas įvertinti viešąjį sporto (futbolo) įstaigą pagal Švietimo ministerijos kriterijus. Labai drąsi ir atvira komanda“ (UTI.4).* Taip pat vertinimo metu NVŠ teikėjai turėjo galimybę laisvai diskutuoti su ekspertais ir atitinkamai gauti palaikančius patarimus dėl galimų veiklos tobulinimų. Be to, pabrėžtinai ir ekspertų profesionalumas kalbant su pačiais vaikais, jų tėvais ir ugdymo įstaigų administracija –

„Sulaukėme teigiamų atsiliepimų dėl komunikacijos“ (PRI.3, TI.8, UKI.11, VI.4).

Reikia pastebėti, kad ir NVŠ teikėjai nurodė, jog jų pasirengimas tokiems išoriniams vertinimams buvo maksimaliai tinkamas ir buvo naudinga, ypač „sporto treneriams pajauti, kad yra domimasi jų darbo kokybe iš šalies <...>, kad Valstybei tai rūpi <...>“ (PLI.3, TI.7, TI.13, UKI.2).

Kita vertus, išreikštas ir nuogąstavimas, kad vykdyti išoriniai vertinimai iš dalies buvo ne itin palankiu pedagogams laiku, kai daugelyje neformaliojo švietimo būrelių vyko užbaigiamieji darbai – konkursai, varžybos, koncertai ar kiti vaikų ataskaitiniai renginiai. Tačiau išorinių ekspertų darbo trukmė buvo vertinama palankiai visose pilotinėse savivaldybėse – „Optimalu“ (PRI.4).

Taigi išskirtinos būtų šios *stipriosios* išorinių vertintojų darbo pusės: profesionalumas, pozityvus santykio su NVŠ teikėjais sukūrimas, kolegialumas, palaikymas, o ne „baudimas“, konstruktyvus atgalinio ryšio teikimas, etiškas bei egalitarinės nuostatos formavimas. Vertinimų trukmė optimali ir tinkama, o NVŠ teikėjai buvo pakankamai stipriai pasirengę bei įsitraukę į šį įsivertinimo procesą. Prie *silpnųjų pusių* galima priskirti laiką, kai išoriniai vertinimai vyko ne itin palankiu pedagogams bei vaikams metu.

3.4. Sulauktas atgalinis ryšys: tyrimo dalyvių patirtys

Analizuojant tyrimo dalyvių požiūrį apie sulauktą atgalinį išorinių vertintojų ryšį, daugeliu atvejų pastebima pozityvi nuostaba dėl aukštesnio įvertinimo nei buvo tikėtasi ir neretais atvejais išoriniai vertintojai pažymėjo, kad jų pamatytos edukacinės veiklos NVŠ įstaigose pasirodė ženkliai aukštesniame lygmenyje nei visa tai buvo aprašyta įsivertinimo ataskaitose.

Informantų pasisakymai ir požiūris dėl sulaukto atgalinio ryšio iliustruojami žemiau:

- **Kokio vertinimo rezultatų apibendrinimo sulaukėte?**
„Geresnio nei tikėjomės. Buvo pateiktos stipriosios ir tobulintinos sritys. Tobulintinos beveik sutapo“ (PRI.4, TI.7, UKI.6, UKI.12); *„Buvome įvertinti geriau nei tikėjomės“* (TI.5, TI.9, UKI.6, UTI.3, PLI.2); *„Apibendrinimo rezultatų nesulaukėme“* (VI.6).
- **Kiek toks apibendrinimas sutapo su Jūsų turėtais lūkesčiais?**
„Visai tikėtini, nes visi širdy jaučiam savo silpnąsias ir stipriąsias savo sritis“ (PRI.3); *„Sulaukėme geresnio įvertinimo nei tikėjomės. Manome, kad tai įvyko dėl to, kad mes save vertinome iš sau išsikeltų tikslų perspektyvos ir kur esame dabar, o vertintojai tai darė bendrame NVŠ paslaugas teikiančių organizacijų kontekste <...>. Be to, nelabai geras Lietuvos futbolo įvaizdis, žmonės verčia tikėtis prastesnės situacijos atskirose organizacijose nei yra realybėje, o pamačius tikrąją veiklą – nustebti“* (UTI.4).
- **Ar pakankamas įsivertinimo laikotarpis 1-2 metai?**
„Ne. Manau, būtų tikslingiau vertinti 4-5 metų laikotarpį, per metus-dvejus ne itin dideli pokyčiai gal įvyksta“ (PRI.2); *„Turėtų būti ne mažiau 3-4 metai, nes 1-2 metai neatskleidžia ugdymo rezultatų kitimo“* (PRI.4, UTI.5, TI.2); *„Pakankamas laikotarpis“* (UTI.4, TI.5, TI.9, UKI.6, UKI.4, PLI.2, PLI.3).

Matyti, kad NVŠ teikėjai buvo tinkamai pasirengę tokiam pilotiniam išoriniam vertinimui, o sulauktas atgalinis ryšys – daugeliu atvejų pranoko turėtus lūkesčius. Keliose savivaldybėse atgalinio ryšio nebuvo sulaukta iki Focus grupių atlikimo dienos (t. y. keli Ukmergės, Visagino ir Tauragės NVŠ paslaugų teikėjai).

Visa tai tyrimo dalyviams, kaip jie patys ir teigia, patvirtino *„<...> kad einame tinkamu keliu ir gerai atliekame savo darbą“* (TI.3, TI.8, PLI.3, UKI.9).

Kalbant apie įsivertinimo laikotarpį (1-2 metai) – nuomonės ir vertinimai išsiskyrė – kone trečdalis informantų nurodė, kad šis laikotarpis turėtų apimti didesnę laiko diapazoną (priešingu atveju sunku įvertinti tam tikrus pokyčius). Tačiau didesnę dalį Focus grupės dalyvių teigė, kad 1-2 metų laikotarpis yra pakankamas pasiekimų ir rezultatų įvertinimui bei tam tikrų korekcijų parengimui ugdymo planuose.

Vadinasi, sulauktas atgalinis ryšys didžiąja dalimi sutapo su NVŠ teikėjų turėtais išankstiniais lūkesčiais, o neretai ir pranokdavo įsivertinime aprašytas edukacines veiklas. Nustatytas įsivertinimo laikotarpis (1-2 metai) daugeliui tyrimo dalyvių yra pakankamas vykdomų veiklų analizei atlikti.

Tyrimo dalyvių komentarai, pastebėjimai

Apžvelgiant tyrimo dalyvių papildomus komentarus, kuriuos jie galėjo išsakyti Focus grupės diskusijų pabaigoje, pastebimas tokių išorinių vertinimų palaikymas ir pačių dalyvių įsisąmoninta nauda, o sykiu pateikiami ir kai kurie siūlymai kitiems tokio pobūdžio vertinimams:

- *„Jei taip vertintų daugiau ministerijų ar valstybinių institucijų, galbūt kalbėtume kitaip. Tad būtina reikalingas bendras valstybinių institucijų vertinimų registras, duomenų bazė, kad realiai matytumėte kiek vertintojų ateina į įstaigas ir kaip dažnai. Bet tai jau tarpžinybinis darbas. Tęskite darbus. Jie tikrai reikalingi. Mes jums padėsime“* (UTI.4);
- *„Visada esate laukiami“* (VI.3); *„Įsivertinimas tikrai reikalingas“* (PRI.6, TI.9, UKI.8, PLL.3);
- *„NVŠ veiklos vertinimą atlikti reikia, tačiau galima ir paprasčiau. Metodika mažai nutolusi nuo formaliojo ugdymo (pritraukta iš jo), o čia kitoks ugdymas – neformalus. Įprastoje mokykloje įsivertinimo medžiaga naudojama tik fragmentiškai, o čia imama už pagrindą (vertintojai tik pasitikrina – didžioji vertinimo dalis nugula ant NVŠ teikėjo pečių). Svarbiausia, kad neišgąsdintume pavienių NVŠ teikėjų, nes nebus kas papildomai dirba su vaikais po pamokų“* (PRI.2);
- *„NVŠ įstaigoms siūlytume pasinaudoti išorės vertinimo suteikiamomis galimybėmis gauti objektyvius nešališkus duomenis, kaip žvilgsnį iš šalies, ir jais pasinaudoti planuojant ir tobulinant veiklą ir ugdymo procesus“* (PRI.4);
- *„Norėtume realios pagalbos (kaip antai – seminarai, mokymai bendruomenei) tobulinant silpnąsias veiklos sritis“* (UTI.3);
- *„Metodika puiki ir tinkama, siūlome taikyti visoje Lietuvoje“* (PRI.1).

Tai tik dalis išsakytų nuomonių fragmentų, rodančių tiek metodikos taikymo, tiek ir išorinių vertinimų naudą. Tačiau tyrimo dalyviai išreiškė ir viltį, kad jie nebus palikti vieni

įsivertinimo procesuose ir sulauks atitinkamų mokymų, kvalifikacijos kėlimo kursų bei metodinės pagalbos.

IŠVADOS

Atliktos Focus grupės diskusijos šešiose pilotinėse šalies savivaldybėse – po prieš tai įvykusių išorinių ekspertų vertinimo dėl NVŠ teikėjų paslaugų kokybės – parodė, kad:

1. Vertinant neformalųjį vaikų švietimą, visais atvejais išryškėjo teigiama esminė kategorija – *lygiavertiškumas*: NVŠ šiandiniame ugdymosi kontekste suprantamas kaip lygiavertis edukacinis indėlis į vaikų saviraiškos stiprinimą ir papildantis formaliojo švietimo programas. Kaip pagrindinė *problema* ir *iššūkis* nurodyti: a) finansavimo klausimas; b) vaikų sudominimas siūlomomis NVŠ programomis, ypač pavienių privačių teikėjų atžvilgiu; c) mažas pedagogų turimų valandų skaičius ir jų dalykinių kompetencijų stiprinimo / kvalifikacijos kėlimo fragmentiškumas.
2. Nustatyta, kad NVŠ veiklos kokybės rodiklių bei jų pasiekimo ugdymo įstaigose įgyvendinimas matomas kaip objektyvus, informatyvus ir pasiekiamas. *Neigiama* šio vertinamojo požymio pusė – ne visi formaliajam ugdymuisi taikomi rodikliai turėtų būti vienodai perkeltami į NVŠ sritį.
3. Neformaliojo vaikų švietimo teikėjų savo veiklos įsivertinimas atskleidė šias *stipriąsias puses*: a) komandos / kolegų sutelktumą, kolegialumą; b) įstaigos stipriųjų bei silpnųjų pusių identifikavimą ir jų pavertimą tolesnėmis prioritetinėmis kaitos kryptimis. Nustatytos *silpnosios pusės* būtų šios: a) laiko trūkumas tinkamai pasirengti įsivertinimui; b) žmogiškųjų resursų stoka; c) nežinojimas kaip tiksliai turėtų būti atliekamas tokio pobūdžio įsivertinimas.
4. Tyrimo metu išryškėjo *stipriosios* išorinių vertintojų / ekspertų darbo pusės: a) profesionalumas; b) pozityvaus santykio su NVŠ teikėjais sukūrimas bei kolegialumas; c) palaikymas, o ne „baudimas“; d) konstruktyvaus atgalinio ryšio teikimas; e) etiškumas ir egalitarinės nuostatos formavimas.
5. Vykdytų išorinių vertinimų trukmė buvo optimali ir tinkama, o NVŠ teikėjai buvo pakankamai stipriai pasirengę bei įsitraukę į šį įsivertinimo procesą. Prie *silpnųjų pusių* priskirtinas *laikas*, kai išoriniai vertinimai vyko ne itin palankiu pedagogams bei

vaikams metu – būrelių uždarymo bei ataskaitinių renginių laikotarpiu.

6. Išorinių vertintojų / ekspertų suteiktas atgalinis ryšys didžiaja dalimi sutapo su NVŠ teikėjų turėtais išankstiniais lūkesčiais, o neretai ir viršijo įsivertinimuose aprašytas edukacines veiklas. Nustatytas įsivertinimo laikotarpis (1-2 metai) daugeliui tyrimo dalyvių yra pakankamas vykdomų veiklų analizei atlikti, nors keliais atvejais pasisakyta ir už 3-4 ar 4-5 metų įsivertinimo laikotarpį, ypač poveikio pokyčiams vertinimo aspektu.
7. Tyrimo dalyvių refleksijose išryškėjo išorinių vertinimų visiškas palaikymas ir pačių pedagogų matoma tokių vertinimų ir įsivertinimo nauda. Taip pat tikimasi, kad NVŠ teikėjai ateityje nebus palikti vieni įsivertinimo procesuose ir sulauks atitinkamų mokymų, kvalifikacijos kėlimo kursų bei metodinės pagalbos.

REKOMENDACIJOS

Grįžtamojo ryšio tyrimo metu gauti empiriniai duomenys ir pateiktos išvados leidžia formuluoti ir atitinkamas rekomendacijas:

1. Kaip nurodoma *Metodikoje* – NVŠ teikėjų veiklos įsivertinimu ar išoriniu vertinimu siekiama nustatyti vaikų ugdymo kokybę, ugdymo aplinkos tinkamumą, mokytojų ir vadovų kompetencijas. Todėl ir NVŠ veiklos kokybės rodiklių bei jų pasiekimo ugdymo įstaigose įgyvendinimas matomas kaip objektyvus, informatyvus ir pasiekiamas (kai įsivertinimas ir išorinis vertinimas vykdomas šiose srityse: pasiekimai ir pažanga, ugdymo organizavimas, ugdymo aplinka, lyderystė ir vadyba). Tačiau, tyrimo dalyvių manymu, siūloma ne visus *Metodikoje* išskiriamus rodiklius vertinti lygiavertiškai neformaliajame švietime, kaip tai daroma bendrojo ugdymo atveju: „<...> *Metodika mažai nutolusi nuo formaliojo ugdymo (pritraukta iš jo), o čia kitoks ugdymas – neformalus. Įprastoje mokykloje įsivertinimo medžiaga naudojama tik fragmentiškai, o čia imama už pagrindą <...>*“ (PRI.2).
2. Skirti daugiau laiko įsivertinimui bei organizuoti tikslinius informacinius seminarus NVŠ teikėjams, kuriuose būtų mokoma įsivertinimo specifikos.
3. Ateityje išorinius kokybės vertinimus organizuoti kovo-balandžio mėnesiais – palankiu pedagogams ir vaikams metu, kai dar nėra prasidėjęs ataskaitinių renginių laikotarpis.
4. NVŠ teikėjams organizuoti išvažiuojamuosius kvalifikacijos kėlimo seminarus perimant gerą patirtį tiek iš kolegų Lietuvoje, tiek ir svečiose šalyse. Skirti didesnę dėmesį metodinės pagalbos teikimui vietos savivaldybių lygmeniu.

PRIEDAS

FOCUS GRUPĖS KLAUSIMŲ APRAŠAS
DĖL LR ŠMM VYKDYTŲ NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO
TEIKĖJŲ KOKYBĖS IŠORINIŲ VERTINIMŲ

2018 m. gegužė-birželis

Prienai-Plungė-Ukmergė-Utena-Visaginas-Tauragė

Tyrėjų grupė:

Doc. dr. Gintaras Chomentauskas (UAB „Žmogaus studijų centras“)

Doc. dr. Tomas Butvilas (UAB „Žmogaus studijų centras“)

Dr. Edita Dereškevičiūtė (UAB „Žmogaus studijų centras“)

FOCUS GRUPĖS ATLIKIMO LOGINĖ SEKA:

- Prisistatymas tyrimo dalyviams.
- Tyrimo kontekstualizavimas, tikslas ir lūkesčiai (*sutikimo dėl audio įrašo darymo gavimas*).
- Diskusijos trukmė – 45-60 min.

KLAUSIMAI TYRIMO DALYVIAMS:

- 1. Kaip apskritai vertinate NVŠ?** (*Privalumai, trūkumai / iššūkiai*)
- 2. Kokie būtų Jūsų pastebėjimai dėl NVŠ veiklos kokybės rodiklių bei jų pasiekimo ugdymo įstaigose?**
- 3. Kaip vertinate Jūsų pačių įsivertinimo procesą?**
 - a) *Kiek laiko truko?*
 - b) *Kaip tai atsiliepia tolesnio darbo kokybei / tobulėjimui?*

- c) *Kokią prasmę šiame procese matote?*
- d) *Kokios pagalbos sulaukėte iš kolegų / komandos?*
- e) *Su kokiais sunkumais daugiausiai susidūrėte?*

4. Kaip vertinate neseniai apsilankiusių NVŠ veiklos kokybės išorinių vertintojų darbą?

- a) *Kaip jautėtės išorinio vertinimo metu?*
- b) *Kaip apibūdintumėte patį vertinimo procesą – kaip daugiau padedantį Jums toliau sėkmingai dirbti, ar kaip daugiau į klaidų paieškas ir „baudimą“ orientuotą veiklą?*
- c) *Ką būtų galima pasakyti apie išorinių vertintojų etikos laikymąsi?*
- d) *Kokio atgalinio ryšio sulaukėte po vizito?*
- e) *Koks, Jūsų manymu, turėtų ir galėtų būti tokio pobūdžio išorinis vertinimas?*

5. Kaip vertinate NVŠ veiklos kokybės išorinio vertinimo procesą ir eigą?

- a) *Vertinimo trukmė (laiko atžvilgiu).*
- b) *Pačių vertintojų komanda (dydis, pasiskirstymas funkcijomis, bendravimo etika).*
- c) *Pokalbiai su administracija, mokytojais, tėvais ir vaikais. Vietos parinkimas.*
- d) *Vertintojų taikomi metodai (t. y. stebėjimas, pokalbiai, Focus grupės).*
- e) *Ką siūlytumėte keisti / ko atsisakyti ar kuo papildyti išorinio vertinimo procese?*

6. Kaip vertinate Jūsų pačių pasirengimą tokio pobūdžio išoriniam vertinimui?

7. Kaip vertinate išorinio vertinimo komandos pasirengimą?

8. Kokio vertinimo rezultatų apibendrinimo sulaukėte?

- a) *Kiek toks apibendrinimas sutapo su Jūsų turėtais lūkesčiais?*
- b) *Ar pakankamas įsivertinimo laikotarpis 1-2 metai?*

9. Kokie būtų papildomi Jūsų pastebėjimai/komentarai/siūlymai?

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ JŪSŲ LAIKĄ IR BENDRADARBIAVIMĄ